

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně
Patricie Adamičkové a soudkyň Mgr. Andrey Grycové a Mgr. Halky Hovorkové ve věci

Mgr.

žalobce: **Česká republika - Úřad práce České republiky, IČO 72496991**
sídlem Dobrovského 1278/25, 170 00 Praha 7 - Holešovice

proti
žalovanému: **A. S.** , narozený dne xxx
bytem xxx
zastoupený advokátem Mgr. Karlem Jindrákem
sídlem Černokostelecká 856/33, 100 00 Praha 10

o 56 884 Kč s příslušenstvím, k odvolání žalovaného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu
9 ze dne 13. srpna 2025, č. j. 80 C 135/2024-74,

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně **se potvrzuje**.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 600 Kč, a to do jednoho měsíce od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem ze dne 13. 8. 2025 soud prvního stupně uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku 56 884 Kč s úrokem z prodlení ve výši 12,75 % ročně od 30. 12. 2024 do zaplacení, a to do jednoho měsíce od právní moci rozsudku (výrok I), uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení částku 600 Kč, a to do jednoho měsíce od právní moci rozsudku (výrok

Shodu s prvopisem potvrzuje J.H.

(K.ř. č. 1 – rozsudek)

II) a uložil žalovanému povinnost zaplatit státu soudní poplatek ve výši 2 844,50 Kč, a to do jednoho měsíce od právní moci rozsudku (výrok III).

2. Soud prvního stupně takto rozhodl o žalobě, kterou se žalobce domáhal proti žalovanému zaplacení částky 56 884 Kč z titulu bezdůvodného obohacení. Podle tvrzení žalobce představuje žalovaná částka náhradní výživné, které žalobce vyplatil žalovanému v období od 1. 9. 2021 do 30. 6. 2023, žalovaný však vymohl výživné v exekuci a tato byla zastavena.
3. Po vymezení dalších žalobních tvrzení a obrany žalovaného, který měl za to, že nejsou splněny podmínky pro vrácení náhradního výživné, soud prvního stupně uvedl, jaká skutková zjištění učinil z listinných důkazů a výpovědi svědka R. S. Vzal za prokázané, že rozhodnutím žalobce ze dne 24. 11. 2021 bylo žalovanému přiznáno náhradní výživné od 1. 9. 2021, jehož výše byla posléze měněna v závislosti na plnění dávek výživného povinným; přeplatek na dávce ve smyslu § 12 zákona č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o náhradním výživném“) nevznikl. Usnesením ze dne 26. 6. 2023 byla exekuce ve věci oprávněného žalovaného proti povinnému R. S. zastavena a povinnému byla uložena povinnost zaplatit oprávněnému náklady oprávněného v exekučním řízení a soudnímu exekutorovi náklady exekuce s odůvodněním, že dne 31. 5. 2023 byl soudnímu exekutorovi doručen návrh povinného na zastavení exekuce z důvodu úhrady celé vymáhané pohledávky. Výzvou ze dne 7. 8. 2023 byl žalovaný podle § 13 odst. 1 písm. b) zákona o náhradním výživném vyzván k doložení skutečností rozhodných pro trvání nároku, a to data nabytí právní moci usnesení o zastavení exekuce a úhrad vymoženého výživného ve stanovené lhůtě. Rozhodnutím ze dne 22. 8. 2023 byla výplata náhradního výživného podle § 11 odst. 3 zákona o náhradním výživném zastavena. Vzhledem k tomu, že žalovaný neprokázal podmínky pro nárok na náhradní výživné, žalobce podle § 11 odst. 4 zákona o náhradním výživném rozhodnutím ze dne 5. 1. 2024 náhradní výživné žalovanému odejmul, a to ode dne 1. 7. 2023. Dopisem ze dne 11. 4. 2024 byl žalovaný vyzván k vrácení vyplaceného náhradního výživného v částce 56 884 Kč, když od žalobce obdržel jednak náhradní výživné a současně výživné vymožené přes soudního exekutora, což žalovaný dopisem ze dne 23. 4. 2024 odmítl. Následně si žalobce dne 14. 5. 2024 a 21. 5. 2024 za účelem zjištění rozhodných skutečností pro přechod pohledávky na stát podle § 15 zákona o náhradním výživném (když tyto doklady nebyly k výzvě žalobce doloženy žalovaným) vyžádal od exekutora rozhodnutí o zastavení exekuce s doložkou právní moci a dále přehled vymoženého dlužného a běžného výživného v rámci rozhodného období od 5/2021 do 6/2023, což bylo exekutorem dne 14. 5. 2024 a 28. 5. 2024, resp. 26.11.2024, doloženo. Dané exekuční řízení bylo z důvodu úhrady celé vymáhané pohledávky zastaveno s právní mocí ke dni 14. 7. 2023. Dlužná částka výživného byla povinným doplacena ke dni 30. 5. 2023. V řízení bylo prokázáno a mezi účastníky nebylo sporným, že za období od 9/2021 do 6/2023, kdy rozhodné období je od 5/2021 do 2/2023, bylo žalovanému vyplaceno náhradní výživné ve výši 56 884 Kč a zároveň obdržel celou částku výživného uhrazenou povinným v rámci exekuce.
4. Po provedeném dokazování soud prvního stupně shledal, že žaloba je důvodná. Po právní stránce však věc neposoudil jako bezdůvodné obohacení, ale analogicky podle § 1885 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“). Soud prvního stupně totiž dospěl k závěru, že vyplacené dávky nejsou bezdůvodným obohacením, jelikož rozhodnutí o přiznání náhradního výživného nebylo zrušeno. Vyplacené jednotlivé dávky nelze označit ani za přeplatek podle § 12 zákona o náhradním výživném. Jelikož pohledávka na výživném zanikla v důsledku splnění dluhu, nebylo již možné rozhodnout o přechodu pohledávky na stát podle § 15 zákona o náhradním výživném. Při neexistenci takového rozhodnutí proto soud prvního stupně za použití ust. § 10 o. z. analogicky aplikoval ust. § 1885 odst. 1 o. z., podle něhož postupitel odpovídá postupníkovi až do výše přijaté úplaty s úroky za to, že pohledávka v době postoupení trvala, a ručí za její dobytost.

Dále uvedl, že pohledávku, která přešla na stát, vymáhá Úřad práce, a z toho dovodil i aktivní legitimaci žalobce ve sporu.

5. Žalobci přiznal i úroky z prodlení, a náklady řízení v paušální výši za dva úkony podle vyhlášky č. 254/2015 Sb. Žalovanému rovněž uložil povinnost zaplatit soudní poplatek za žalobu, neboť žalobce byl v řízení od poplatku osvobozen. Ke splnění povinností stanovil žalovanému lhůtu 1 měsíce od právní moci rozsudku, s ohledem na jeho osobní a majetkové poměry.
6. Proti rozsudku podal včasné a přípustné odvolání žalovaný. Namítal, že soud prvního stupně věc nesprávně právně posoudil, když dospěl k závěru o existenci povinnosti žalovaného vrátit částku 56 884 Kč, ačkoli vyplacené náhradní výživné bylo přijato na základě platného a nezrušeného rozhodnutí žalobce a nevznikl přeplatek ve smyslu §12 zákona o náhradním výživném. Dále žalovaný vytýkal soudu prvního stupně nesprávné posouzení aktivní legitimace žalobce, protože Úřad práce není oprávněn vymáhat plnění z titulu údajné odpovědnosti za trvání pohledávky podle §1885 o. z., ani z titulu bezdůvodného obohacení, jelikož zákon tuto možnost nepřipouští. Žalovaný zdůraznil, že pohledávka výživného na stát nikdy nepřešla, neboť zanikla splněním dluhu jeho otcem v exekuci již před vydáním rozhodnutí o přechodu pohledávky; přechod pohledávky je podmíněn správním řízením a právní mocí rozhodnutí, k čemuž nedošlo. Žalovaný taktéž namítal, že užití analogie §1885 odst. 1 o. z. je v dané věci nepřipustné, protože tato norma se týká smluvního postoupení pohledávky mezi dvěma soukromoprávními subjekty, zatímco zde jde o veřejnoprávní přiznání sociální dávky, které se řídí zásadou *lex specialis*, přičemž zákon nepřipouští možnost domáhat se vrácení vyplaceného náhradního výživného jinak než prostřednictvím přeplatku podle § 12 zákona o náhradním výživném. Žalovaný rovněž poukázal na povahu výživného jako specifické nepřevoditelné pohledávky, u níž nelze analogicky aplikovat obecná ustanovení o postoupení pohledávky. Žalovaný navrhl, aby odvolací soud změnil napadený rozsudek a žalobu v celém rozsahu zamítl, a přiznal žalovanému náhradu nákladů odvolacího řízení.
7. Žalobce se vyjádřil k odvolání žalovaného tak, že žalovaný splnil zákonné podmínky pro přiznání náhradního výživného a náhradní výživné mu bylo oprávněně vypláceno, avšak podstatou sporu je skutečnost, že exekuce zahájená k vymození výživného byla zcela uspokojena a následně zastavena ještě před vydáním rozhodnutí o přechodu pohledávky na stát, takže se žalobce již nemohl do exekučního řízení přihlásit a nemohl získat zpět vyplacené prostředky, ačkoli žalovaný mezitím obdržel jak náhradní výživné ve výši 56 884 Kč, tak plnění z ukončené exekuce. Podle přesvědčení žalobce má na poskytnuté prostředky právní nárok, přičemž zákon na uvedenou situaci výslovně nepamatuje, ale lze ji řešit analogickou aplikací §1885 o. z. o odpovědnosti za trvání pohledávky, jak správně rozhodl soud prvního stupně, protože žalovaný byl v postavení dosavadního oprávněného, jemuž povinná osoba plnila. Žalobce měl zato, že je aktivně legitimován k vymáhání poskytnutého náhradního výživného, a to nejen podle zákona o náhradním výživném, ale i podle souvisejících právních předpisů upravujících nakládání s majetkem státu. Uzavřel, že právní posouzení soudem prvního stupně je v souladu se zákonem i odborným výkladem, a že odvolací námitky žalovaného nemohou obstát. Žalobce navrhl, aby odvolací soud potvrdil napadený rozsudek a přiznal žalobci náhradu nákladů odvolacího řízení.
8. Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaného odvolání napadený rozsudek soudu prvního stupně i řízení, které jeho vydání předcházelo, postupem podle § 212 a § 212a odst. 1, 5 o. s. ř. a shledal, že odvolání žalovaného není opodstatněné.
9. Soud prvního stupně provedl dokazování v potřebném rozsahu a zjistil skutkový stav věci úplně a správně. Ten tak představuje spolehlivý podklad i pro rozhodnutí odvolacího soudu.

10. Podle § 1885 odst. 1 o. z. byla-li pohledávka postoupena za úplat, odpovídá postupitel postupníkovi až do výše přijaté úplaty s úroky za to, že pohledávka v době postoupení trvala, a ručí za její dobytost. To neplatí, pokud postupník věděl, že pohledávka je budoucí, nejistá nebo nedobytná.
11. Pro vznik odpovědnosti postupitele podle § 1885 odst. 1 o. z. je zásadně rozhodný okamžik účinnosti postoupení pohledávky.
12. Odvolací soud nesdílí názor soudu prvního stupně, že věc je možné právně posoudit analogicky podle ust. § 1885 odst. 1 o. z. Soud prvního stupně vycházel z komentáře k § 15 zákona o náhradním výživném (Zákon o náhradním výživném, komentář, Eva Janková, Gabriela Obermannová, komentář k § 15 odst. 1, str. 42, 43), z něhož se podává, že „dojde-li mezi ukončením výplaty náhradního výživného a právní mocí rozhodnutí o přechodu pohledávky na stát k zániku pohledávky tím, že dlužník splní dosavadnímu věřiteli, tedy oprávněné osobě, bude mít stát právo požadovat vůči oprávněné osobě plnění z titulu odpovědnosti za trvání pohledávky podle § 1885 odst. 1 o. z.“ V posuzované věci je skutková situace zcela jiná, pohledávka na výživné zanikla splněním ze strany povinného (otce žalovaného) dříve, než mohl žalobce rozhodnout o přechodu pohledávky na stát podle § 15 zákona o náhradním výživném. Pokud pohledávka zanikla, nemohla být předmětem postoupení. Zánik pohledávky splněním v exekuci nemohl žalovaný nijak ovlivnit ani předvídat, proto nemůže odpovídat za trvání a dobytost pohledávky a ve věci nelze ani analogicky postupovat podle ustanovení občanského zákoníku upravujících postoupení pohledávky. Odvolací soud má ve shodě s původním právním názorem žalobce za to, že na věc dopadají ustanovení občanského zákoníku o bezdůvodném obohacení. V rámci předvídatelnosti rozhodování odvolací soud seznámil s tímto právním názorem účastníky při jednání odvolacího soudu a umožnil jim se ve věci vyjádřit.
13. Odvolací soud nesouhlasí s tím, že věc je možné právně posoudit analogicky podle ust. § 1885 odst. 1 o. z., neboť je toho názoru, že se mýlí se zjištěným skutkovým stavem věci tak, že nelze použít ani analogii zákona. Soud prvního stupně vycházel z komentáře k § 15 zákona o náhradním výživném, z něhož se podává, že dojde-li mezi ukončením výplaty náhradního výživného a právní mocí rozhodnutí o přechodu pohledávky na stát k zániku pohledávky tím, že dlužník splní dosavadnímu věřiteli, tedy oprávněné osobě, bude mít stát právo požadovat vůči oprávněné osobě plnění z titulu odpovědnosti za trvání pohledávky podle § 1885 odst. 1 o. z. V posuzované věci bylo prokázáno, že pohledávka na výživné zanikla splněním ze strany povinného (otce žalovaného) dříve, než mohl žalobce rozhodnout o přechodu pohledávky na stát podle § 15 zákona č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění účinném do 30. 6. 2025 (dále jen „zákon o náhradním výživném“). Zanikla-li pohledávka splněním, nemůže být předmětem postoupení, a proto nelze ani analogicky postupovat podle ustanovení občanského zákoníku upravujících postoupení pohledávky. Odvolací soud má ve shodě s původním právním názorem žalobce za to, že na věc dopadají ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), o bezdůvodném obohacení. V rámci předvídatelnosti rozhodování odvolací soud seznámil s tímto právním názorem účastníky při jednání odvolacího soudu.
14. Podle § 2991 odst. 1 o. z. kdo se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil.
Podle § 2921 odst. 2 o. z. bezdůvodně se obohatí zvláště ten, kdo získá majetkový prospěch plněním bez právního důvodu, plněním z právního důvodu, který odpadl, protiprávním užitím cizí hodnoty nebo tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám.
Podle § 3003 o. z. nepoctivý příjemce vydá, co nabyl v době, kdy obohacení získal.

15. Není pochyb o tom, že v době, kdy žalovaný přijal náhradní výživné, přijal je oprávněně, protože mu bylo přiznáno rozhodnutím žalobce. Nejedná se ani o přeplatek ve smyslu § 12 zákona o náhradním výživném, protože v době, kdy je žalovaný přijal, nebylo vyplaceno neprávem nebo v nesprávné výši. V posuzované věci došlo k situaci, kdy stát plnil za povinného, avšak žalovaný jako oprávněný přijal výživné i od povinného, svého otce, který svou povinnost beze zbytku splnil v rámci exekučního řízení. Exekuce proto byla pravomocně zastavena ke dni 14. 7. 2023. Žalovaný tak obdržel dvojí plnění na výživné za totéž období, od žalobce a poté od svého otce. V okamžiku, kdy se žalovanému dostalo plnění vymoženého v exekuci, odpadl právní důvod plnění a žalovaný pozbyl dobrou víru, že mu částky náhradního výživné vyplacené žalobcem právem náleží.
16. Pokud žalovaný obdržel plnění – náhradní výživné - z právního důvodu, který v důsledku změny okolností zpětně odpadl, má povinnost získaný majetkový prospěch vydat, a to bez ohledu na to, zda takovou situaci zavinil či nikoliv. Neexistuje totiž žádný právní důvod pro to, aby by si mohl plnění od žalobce ponechat.
17. Není důvodná ani námitka žalovaného, že žalobce nemá aktivní věcnou legitimaci v daném sporu. Aktivní legitimace žalobce vyplývá jednak z ust. § 5 a § 15 zákona o náhradním výživném, kdy úřadu práce jako organizační složce státu, je svěřeno oprávnění jednat v řízení ve věcech náhradního výživného a v řízení o přechodu pohledávky na výživné oprávněné osoby na stát, jednak ze zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, podle něhož organizační složka státu vystupuje za stát v právních vztazích, které se jí týkají (§ 6 odst. 6, § 7 odst. 1). Byť situace řešená v dané věci není zákonem o náhradním výživném upravena, je to právě žalobce, kdo je oprávněn k podání žaloby v této věci, neboť jemu je svěřena agenda náhradního výživného.
18. Z uvedených důvodů odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně podle § 219 o. s. ř., neboť je ve výroku I o věci samé věcně správný. Odvolací soud potvrdil jako věcně správné i akcesorické nákladové výroky II a III.
19. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. tak, že jejich náhrada byla přiznána žalobci, který byl v odvolacím řízení procesně úspěšný. Žalobci jako nezastoupenému účastníkovi náleží náhrada v paušální výši podle vyhlášky č. 254/2015 Sb., a to ve výši 300 Kč za úkon, přičemž žalobce učinil dva úkony – vyjádření k odvolání, účast na jednání odvolacího soudu.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **lze** podat dovolání za podmínek uvedených v ust. § 237 o. s. ř., a to do dvou měsíců od doručení rozsudku odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím Obvodního soudu pro Prahu 9.

Praha 11. února 2026

Mgr. Patricie Adamičková v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje J.H.